

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างการมีส่วนร่วมของสามเณรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ
กรณีศึกษา : โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการศึกษาปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม (participatory action research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative method)
และเชิงคุณภาพ (qualitative method) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสามเณร
ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ ก่อนและหลังการพัฒนา โดยมีรายละเอียดของ
วิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ
- 3.3 กระบวนการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระอาจารย์ผู้สอน 6 รูป และครูฆราวาส 4 คน
สามเณรโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2552 จำนวน 426 รูป

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มแรก คือ สามเณรที่ได้จากการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากสามเณร
โดยเลือกหมายเลขจากตารางเลขสุ่มในบัญชีรายชื่อ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ 206 รูป เพื่อใช้ประเมิน
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม โดยได้ดำเนินการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ
ยามานะ โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 0.05 สูตรการคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
 N = ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
 e = ค่าความคลาดเคลื่อน ความผิดพลาดที่ยอมรับได้

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{426}{1 + 426 (0.05)^2}$$

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = 206 คน

2) กลุ่มที่ 2 พระอาจารย์ผู้สอน 6 รูป และ ครูฆราวาส 4 คน เป็นผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย สามเณรที่ได้ผ่านการคัดเลือกจากการรับสมัครสามเณรเข้าร่วมกิจกรรม จากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 24 รูป เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ ร่วมเสนอแนะ ร่วมทำกิจกรรม ร่วมดำเนินการในการปฏิบัติตามหลักการที่ได้รับ เพื่อดำเนินการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาปัญหาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม

(1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของสามเณร จำนวน 3 ข้อ

(2) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสามเณรในโรงเรียน

จำนวน 10 ข้อ

การให้คะแนนของเครื่องมือ ซึ่งได้กำหนดการแบ่งเกณฑ์ความพึงพอใจ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก

คะแนน 4 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ แนวทางการประชุมกลุ่มย่อย ได้แผนงานตามตัวชี้วัดความพึงพอใจ 3 ด้าน คือ ด้านความสะอาด ด้านสภาพภูมิทัศน์ ด้านความปลอดภัย

3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ คือ ดำเนินตามโครงการและใบงานการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม

3.2.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

เริ่มจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาให้ถูกสุขลักษณะ จากเอกสารทางวิชาการ นิตยสาร และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1) ทบทวนวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อใช้ในการกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุมขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

2) รวบรวมสาระเนื้อหาต่างๆ ที่ได้จากเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนา

3) นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมนั้นมาสร้างแบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้ และแบบประเมิน

4) นำเครื่องมือวิจัยที่พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงเนื้อหา (content validity) ให้ตรงตามเนื้อหาสาระ

5) นำเครื่องมือวิจัยที่พัฒนาขึ้นไปปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน

6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบใช้กับสามเณรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 รูป ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปเก็บข้อมูลกับสามเณรก่อนและหลังการพัฒนา จำนวน 206 รูป

3.3 กระบวนการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอกระบวนการวิจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาปัญหาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาให้ถูกสุขลักษณะ ที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม โดยใช้การศึกษานำร่อง (pilot study) เพื่อหาข้อมูลและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของสามเณร จำนวน 3 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 10 ข้อ โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาเบื้องต้น

ขั้นที่ 2 การใช้เทคนิคการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อดำเนินการสร้างยุทธศาสตร์ในการมีส่วนร่วมของสามเณรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ ที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม

ขั้นที่ 3 ได้ดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการพัฒนาให้ถูกสุขลักษณะ ที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม การสร้างการมีส่วนร่วมของสามเณรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ โดยให้สามเณรทำกิจกรรม 5 ส. โดยแบ่งกลุ่มสามเณรจำนวน 24 รูป ออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 6 รูป ดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วม ประเมินภายใน 1 เดือน และทำการพัฒนา 3 ด้าน คือ 1) ด้านความปลอดภัย ได้แก่ ทางเดินบนอาคารเรียนมีเก้าอี้ชำระดวงเกะกะ บันไดขึ้นลงมีรองเท้าถอดวางตามขั้นบันไดจำนวนมาก 2) ด้านสภาพภูมิทัศน์ ได้แก่ การตัดแต่งต้นไม้ที่กรูกร้าง ปลุกเสริมและจัดสวนหย่อม การดูแลสถานที่ทั้งภายในและภายนอกอาคารให้สวยงามเหมาะสม โดยให้ครูและอาจารย์ผู้สอนร่วมทำการตัดแต่งและประเมินผล 3) ด้านความสะอาด ได้แก่ การทำความสะอาดบริเวณอาคารเรียนที่เกี่ยวข้อง กับขยะ ห้องน้ำ ท่อระบายน้ำที่ส่งกลิ่นเหม็น และไม่ใช้แก๊วน้ำดื่มร่วมกันที่ทำให้ก่อเกิดโรคติดต่อ

ขั้นที่ 4 นำกระบวนการทั้ง 3 ขั้น ทำการเปรียบเทียบผลการใช้ยุทธศาสตร์การสร้างการมีส่วนร่วมของสามเณรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะก่อนและหลังการใช้ยุทธศาสตร์

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยใช้เครื่องมือวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลสรุปขั้นตอนไว้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสามเณรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นการเก็บข้อมูลครบตามจำนวน 206 ชุด โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล จำนวน 10 วัน

ขั้นตอนที่ 2 ใช้เทคนิคการประชุมกลุ่มย่อยโดยจัดประชุมพระอาจารย์ผู้สอน 6 รูป และครูฆราวาส 4 ท่าน ให้ออกาสทุกท่านได้นำเสนอปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อค้นหาปัญหา สาเหตุ ในวันที่ 10 กันยายน 2553 เวลา 13.00 น. – 16.30 น. ณ ห้องประชุมเล็ก โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม เพื่อขอความร่วมมือและชี้แจงถึงสาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 24 รูป โดยให้ร่วมกันดำเนินการตามหลักการที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยของคณะครู 4 ท่านและพระอาจารย์ 6 รูป โดยสามเณร 24 รูป มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักการที่ให้ในการช่วยกันพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 4 จัดเก็บข้อมูลเพื่อประเมินผล โดยขอความร่วมมือจากสามเณร จำนวน 206 รูป จัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชุดเดิมหลังการพัฒนาสภาพแวดล้อม จากนั้นนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมในประเด็นต่างๆ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.5.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลในลักษณะการบรรยายความ

3.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามในการวิจัย โดยใช้ค่าร้อยละ

3.5.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5.4 นำผลจากการวิเคราะห์ข้อ 3.5.1 – 3.5.3 มาจัดทำโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมพร้อมนำไปปฏิบัติ

3.5.5 การประเมินผลโครงการพัฒนา ใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม ก่อนและหลังการพัฒนา